

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

4. Ex natura gratiæ Christi ostenditur, nonnullis dari sufficientem gratiam iuxta sensum Recentiorum, qui conantur directe contrarium eius persuadere, quod Augustinus de lege & gratia sufficiente.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Lib. 3. de grat. c. 11. num. 18.
Ibid. n. 17.
Ibid. n. 20.
Num. 21.
Num. 22.
Num. 23.
Ibid. cap. 11. num. 12.

Ex sola *er*ate voluntatis posse contingere ut uni sit congrua & hinc cogitatio qua alterum non movet, & consequenter non est illi congrua. Addit etiam sine Dei praesentia non posse intelligi in aequitate in tali beneficio, quo scilicet dat cogitatione congruam vel incongruam. Ex quo etiam sequi dicit, Cogitationem congruam ut talis sit soluta esse necessariam necessitate consequente seu concomitante, hoc est, ex suppositione ipsius operis, necessitate vero antecedente, seu causae, solam cogitationem sufficientem esse necessariam. Quia ut se declarat, Cogitatio congrua non est necessaria ut altus esse possit, sed ut sit, illumq; infallibiliter inferre. Nam eo ipso quo voluntas non sequitur cogitationem non est congrua neque efficax: igitur si cogitatio est congrua infert statim effectum bona voluntatis. Hanc ergo necessitatem dicimus esse consequentem non antecedentem: quia cogitatio non constituitur in esse congrua, nisi quia voluntas ex sua libera determinatione illi consentiat. Est ergo congruitas consequens actum voluntatis non antecedens illum. Addit ubi dicitur: Denique si talis cogitatio ut congrua, esset necessaria necessitate antecedente, tolleretur libertatem voluntatis, quia praeveniret consensum eius. Est ergo haec necessitas consequens sive consideretur in re ipsa seu in executione, sive in praesentia Dei. Nam Deus praesens cogitationem esse congruam, quia habetur est effectum cooperante libera voluntate, non quia secundum se praesentata illa cogitatio necessario inferat talem voluntatem. Et non multis interpositis: Qui habet cogitationem honestam sufficientem potens est facere, ut illa sit congrua, alias congruitas non esset conditio consequens sed antecedens: sed non aliter potest facere cogitationem illam congruam, nisi consentiendo illi. Denique absolutissime in superioribus de cogitationibus congruis ad actus moraliter honestos necessariis ita concludit: Ergo eadem omnino cogitatio seu aequali potest esse alii congrua vel incongrua pro sola libertate voluntatis volentis hoc vel illud cum solo generali concursu Dei (loquitur enim nunc intra ordinem naturae) nam si voluntas consentit, cogitatio est congrua, si dissentit denominatur incongrua. Similia in opusculo de auxiliis tradit, ubi congruitatem vocationis & gratiae in ordine supernaturali

explicare conatur: Nihil in re includit ex parte hominis, quod non includas vel includere possit vocatio sufficiens, si homo illa uti velit. Et mox: In potestate hominis, de quo Deus praesens non consentiat vocationi, est facere ut Deus praesens consentiat vocationi; & consequenter efficere ut illa vocatio sit congrua. Quocumque igitur talis gratia auctores sese veriant, ventilent, spargant, quocumque modo se explacent, nihil habent nisi gratiam primi hominis & Angelorum, quae inflicta voluntatis aegritudinem nec sanare, nec juvare, nec attingere potest. Quomodo enim aegritantem sanabit voluntatem, cum hoc ipsum quod in ea sanandum erat, illatum esse, integerrimumque supponat? Nam etiam indifferenter arbitrii volubilitatem ac potestatem ad volendum adjuvante gratia, nolendumque bonum (propter quam dixit Augustinus, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male, & propter quam dixit, quod prioris integritatis gratia daret ei posse si vellet, haec posterior dare debeat ipsum velle quod potest) in suo vigore permanisse manifestum est, utpote quem eodem modo voluntas post lapsum suum contractamque terrenarum cupiditatum aegritudinem gratia adjuvante exserat. Itaque utrobique naturae integritas asseritur, utrobique peccatum originale tollitur, utrobique etiam gratia fit potentialis & sufficiens exspectans ad influxum suum actualem consensum voluntatis, quamvis non sine gratia exserendum; atque ita utrobique habetur adiutorium non quo fit velle, sed sine quo velle non potest. Cujusmodi adiutorium cum adiutorio incarnationis & crucis Christi, & adiutorio medicinali aegrotae voluntatis nihil commune habet, sed ad adiutoria Pelagii, & Massilienis, & Augustini ante Episcopatum referendum est. Et haec de de gratia quam recentiores efficacem vocant, pertransennam dicta sint, superest ut illam quam proprie sufficientem dicunt, absolvamus.

CAPUT QVARTVM

Ex natura gratiae Christi ostenditur, nullis dari sufficientem gratiam juxta sensum recentiorum, qui conantur directe contrarium ejus persuadere, quod Augustinus de lege & gratia sufficiente.

Hanc igitur sufficientem gratiam Augustini principiis & Scripturarum repugnare, ex alio quoque capite quod apud ipsum crebro inenitatur, demonstrari potest. Docet enim non semel, veram Christi gratiam a nullo duro corde respui, sed ideo tribus, ut cordis duritia primitus asseratur. Cui principio consequenter constant: quae tradit, quando Deus docet non per legis litteram, sed per sancti Spiritus gratiam,

ita docere ut quod quisque didicerit non tantum cognoscendo sciat, sed etiam volendo appetat, agendo, perficiat. Hinc ulterius docet, nullam Christi gratiam effectu operis ad quem efficiendum voluntati datur, ulla voluntatis pervicacia frustrari; frangit enim ante omnia ipsam illam voluntatis pervicaciam, per quam effectus ejus impediretur, atque ita quodcumque largitur gratiam suam, simul dat incrementum Deus; ipsa quippe gratiae infusio est

Lib. de praedest. sancti. cap. 8.
Lib. de grat. Christi c. 14.

Lib. 3. de concilio c. 14. n. 14.

Lib. de reprobis c. 1.

*AVANTUR
 LAURENTIUS*

est incrementi donatio, prout hæc omnia fu-
sus in superioribus declaravimus. Horum
autem nihil competere posse gratiæ sufficienti
per se manifestum est.

Hæc igitur vera & genuina ratio, cur Au-
gustinus in omnibus operibus suis, pluribus
quam sexcentis locis, semper Christi gratiam
opponat legi atque doctrinæ, quarum illa so-
lam prævaricationem asserat; quia lex per le-
gem à nemine impleta est, aut impleri potest,

illa liberationem; quia quod impossibile erat
legi, per gratiam impletur: Hoc opus est gratia
(credere scilicet quod lex jubet) tollentis pecca-
tum & vivificantis mortuum peccatorem, non opus
legis ostendentis peccatum nec à peccato vivificantis &c.
Opus est hæc gratia, quam qui accipiunt, doctrina
salvatoris Scripturarum sanctorum est fuerint inimici,
sunt amici: non opus eiusdem doctrinæ, quam
qui audiunt & legunt, sine gratia Dei, peiores eius
efficiuntur in misericordia. Et iterum: Non ergo gratiam
dicant esse doctrinam sed agnoscant gratiam, qua
facit prodesse doctrinam: quæ gratia si desit, videmus
etiam obesse doctrinam. Et in epistola octogesima
vona: Ad abundantiam igitur delictorum lex nos do-
cet, quid velle debeamus, nisi adjuvet gratia, ut
quod volumus valeamus, & quod volumus implea-
mus. Et libro de Spiritu & littera sæpius dicitur:

Voluntas nostra ostenditur infirma per legem, ut sanes
gratia voluntatem, sanata voluntas implet legem.
Et inferius docet iterum atque iterum, quod
præcepta & lex sine adjuvante Spiritu procul dubio
est littera occidens: cum vero adest vivificans Spiritus
(per gratiam) hoc ipsum intus conscriptum
facit diligi, quod foris scriptum lex faciebat timeri.
Et iterum: Lex dicitur esse ut gratia quaeratur, gra-
tia data est ut lex impleatur. Cujusmodi doctrina
per omnes Augustini lucubrationes infinitis
locis dispersa est, quorum copia facilius
obunderetur quam instruere auditor. Nimirum
hoc instantissimè ubique per istam propositionem
indicatum cupit, ubicumque præceptum
insonat sine gratia, ibi nihil aliud
nisi præcepti prævaricationem sequi, ubicum-
que Deus per Spiritus sancti gratiam misere-
tur, ibi præcepti impletionem. Hoc enim
supplet gratiæ efficacia, quod deest doctrinæ
& legis efficacitæ. Nam idcirco gratiam suam
Salvator attulit, ut nos à legis prævaricatione
liberaret.

Hinc ergo tanquam ex vera genuinaque
causa proficiscitur, quod Augustinus de gra-
tia & lege contrario prorsus modo disserat,
atque Scholastici recentiores. Hi enim nihil
majori sollicitudine satagunt, quam ut ijs qui
per præceptum aut legem Dei aliquid sub pœ-
na perditionis facere compelluntur, gratiam
sufficientem tribuant, qua lex ab eis absque
reatu prævaricationis possit impleri, ne alio-
quin in Deum potius quam in prævaricantes
culpa revertatur: quo timore adducti libera-
tionem gratiæ sufficientis ad infideles omnes,
maximè quibus fertur lex, imò ad obduratos
excecatosque diffundunt. Augustinus dire-
ctè contrario, quasi de industria laborasset
ut illas opiniones interimeret, legem & præ-

cepta idcirco superbis hominibus data esse &
plerumque dari docet, ut agnoscant se ad le-
gem implendam non sufficere, sed multitudine
prævaricationum confusi ac territi, ipsaque
confusione ac timore humiliati discant ad gra-
tiam, quam non habent, implorandam fuge-
re, ut gratiâ adjuti possint implere, quod an-
tea acceptâ duntaxat lege non poterant. Do-
ctrina ista in Augustino celeberrima, certissi-
maque est & velut basis veteris ac novæ legis,
quam qui labefactare tentaverit, universam
œconomiam veteris novique Testamenti con-
fundere molitur. Probavimus eam in libro
præcedente plurimis Augustini testimoniis,
utpote quo nihil in Augustino celebratius est.
Quare ne actum agamus, eo remittimus Le-
ctorem, doctrinamque ibi traditam, tan-
quam in Scripturis aperte comprehensam, ex
quibus eam profundissimus Doctor hausit, hæc
supponimus; pauca tamen Augustini loca se-
quenti capite delibare contenti. Quæ si vera
est (sicut verissimam & Apostolicam tot à no-
bis ibi prolata ex Apostolo & Augustino tes-
timonia convincunt) sequitur profectò sen-
tentiam illam quæ legem sufficienti gratiâ
semper succinctam introducit, non solum esse
falsam, sed Augustino Scripturisque contra-
riam. Nam illi constantissimè docent, legem
idcirco datam ut agnita per multitudinem
peccatorum non solum infirmitate, sed im-
possibilitate suâ, ad implendum id quod præ-
cipiebat Deus, adiutorium gratiæ quaerere tur.
Nam idcirco lex nam, hoc est, supplicium ope-
ratur; ut ad iram evadendam Dei gratia requiratur,
ut inquit Augustinus, & ante Augustinum
Apostolus: Conclusit scriptura (legis) omnia sub
peccato, ut promissio ex fide Christi daretur cre-
dentibus, id est, ex gratia per fidem orantem
impetrata. Hæc enim abundantia peccato-
rum & conclusio sub peccatis, hæc ira com-
minatio peccatorem de infirmitate convictum
atque confusum, adiutorium gratiæ Dei compellit
poscere. Tantum ergo abest ut gratia sufficiens
implendi legem, adesse accipientibus legem, ut
è contrario juxta doctrinam Apostolicam ab
Augustino propalata, directè repugnet
præcipuo scopo legis, Deiq; occultissimam &
sapientissimam & misericordissimam intencionem
subveniendi humanæ imbecillitati, san-
andæque superbiæ funditus interimeret. Fa-
ctum est enim à Deo poscere, quod jam con-
cessum habes in tua potestate, juxta illud Au-
gustini ex fundo veritatis haustum: Quid stul-
tius quam orare ut facias, quod in potestate habes?
Quid enim is poscat implendi præcepti vires,
qui jam sufficientes accepit? Quomodo præ-
varicando agnoverit infirmitatem suam, qui
sufficiens adesse sibi sentit adiutorium? Si
enim non implet quod præcipitur, quid de
viribus suis satagat aut conqueratur, quas jam
in adiutorio dato sufficientes habet? Vult
enim implere, & lex implebitur, ubi nihil
eum nisi voluntas non potestas deficit. Si au-
tem hæc ab Augustini & Apostoli doctrinæ, &
à regula Ecclesiasticæ veritatis remotissima
sunt,

est incrementi donatio, prout hæc omnia fu-
sus in superioribus declaravimus. Horum
autem nihil competere posse gratiæ sufficienti
per se manifestum est.

Hæc igitur vera & genuina ratio, cur Au-
gustinus in omnibus operibus suis, pluribus
quam sexcentis locis, semper Christi gratiam
opponat legi atque doctrinæ, quarum illa so-
lam prævaricationem asserat; quia lex per le-
gem à nemine impleta est, aut impleri potest,
illa liberationem; quia quod impossibile erat
legi, per gratiam impletur: Hoc opus est gratia
(credere scilicet quod lex jubet) tollentis pecca-
tum & vivificantis mortuum peccatorem, non opus
legis ostendentis peccatum nec à peccato vivificantis &c.
Opus est hæc gratia, quam qui accipiunt, doctrina
salvatoris Scripturarum sanctorum est fuerint inimici,
sunt amici: non opus eiusdem doctrinæ, quam
qui audiunt & legunt, sine gratia Dei, peiores eius
efficiuntur in misericordia. Et iterum: Non ergo gratiam
dicant esse doctrinam sed agnoscant gratiam, qua
facit prodesse doctrinam: quæ gratia si desit, videmus
etiam obesse doctrinam. Et in epistola octogesima
vona: Ad abundantiam igitur delictorum lex nos do-
cet, quid velle debeamus, nisi adjuvet gratia, ut
quod volumus valeamus, & quod volumus implea-
mus. Et libro de Spiritu & littera sæpius dicitur:

Voluntas nostra ostenditur infirma per legem, ut sanes
gratia voluntatem, sanata voluntas implet legem.
Et inferius docet iterum atque iterum, quod
præcepta & lex sine adjuvante Spiritu procul dubio
est littera occidens: cum vero adest vivificans Spiritus
(per gratiam) hoc ipsum intus conscriptum
facit diligi, quod foris scriptum lex faciebat timeri.
Et iterum: Lex dicitur esse ut gratia quaeratur, gra-
tia data est ut lex impleatur. Cujusmodi doctrina
per omnes Augustini lucubrationes infinitis
locis dispersa est, quorum copia facilius
obunderetur quam instruere auditor. Nimirum
hoc instantissimè ubique per istam propositionem
indicatum cupit, ubicumque præceptum
insonat sine gratia, ibi nihil aliud
nisi præcepti prævaricationem sequi, ubicum-
que Deus per Spiritus sancti gratiam misere-
tur, ibi præcepti impletionem. Hoc enim
supplet gratiæ efficacia, quod deest doctrinæ
& legis efficacitæ. Nam idcirco gratiam suam
Salvator attulit, ut nos à legis prævaricatione
liberaret.

Hinc ergo tanquam ex vera genuinaque
causa proficiscitur, quod Augustinus de gra-
tia & lege contrario prorsus modo disserat,
atque Scholastici recentiores. Hi enim nihil
majori sollicitudine satagunt, quam ut ijs qui
per præceptum aut legem Dei aliquid sub pœ-
na perditionis facere compelluntur, gratiam
sufficientem tribuant, qua lex ab eis absque
reatu prævaricationis possit impleri, ne alio-
quin in Deum potius quam in prævaricantes
culpa revertatur: quo timore adducti libera-
tionem gratiæ sufficientis ad infideles omnes,
maximè quibus fertur lex, imò ad obduratos
excecatosque diffundunt. Augustinus dire-
ctè contrario, quasi de industria laborasset
ut illas opiniones interimeret, legem & præ-

cepta idcirco superbis hominibus data esse &
plerumque dari docet, ut agnoscant se ad le-
gem implendam non sufficere, sed multitudine
prævaricationum confusi ac territi, ipsaque
confusione ac timore humiliati discant ad gra-
tiam, quam non habent, implorandam fuge-
re, ut gratiâ adjuti possint implere, quod an-
tea acceptâ duntaxat lege non poterant. Do-
ctrina ista in Augustino celeberrima, certissi-
maque est & velut basis veteris ac novæ legis,
quam qui labefactare tentaverit, universam
œconomiam veteris novique Testamenti con-
fundere molitur. Probavimus eam in libro
præcedente plurimis Augustini testimoniis,
utpote quo nihil in Augustino celebratius est.
Quare ne actum agamus, eo remittimus Le-
ctorem, doctrinamque ibi traditam, tan-
quam in Scripturis aperte comprehensam, ex
quibus eam profundissimus Doctor hausit, hæc
supponimus; pauca tamen Augustini loca se-
quenti capite delibare contenti. Quæ si vera
est (sicut verissimam & Apostolicam tot à no-
bis ibi prolata ex Apostolo & Augustino tes-
timonia convincunt) sequitur profectò sen-
tentiam illam quæ legem sufficienti gratiâ
semper succinctam introducit, non solum esse
falsam, sed Augustino Scripturisque contra-
riam. Nam illi constantissimè docent, legem
idcirco datam ut agnita per multitudinem
peccatorum non solum infirmitate, sed im-
possibilitate suâ, ad implendum id quod præ-
cipiebat Deus, adiutorium gratiæ quaerere tur.
Nam idcirco lex nam, hoc est, supplicium ope-
ratur; ut ad iram evadendam Dei gratia requiratur,
ut inquit Augustinus, & ante Augustinum
Apostolus: Conclusit scriptura (legis) omnia sub
peccato, ut promissio ex fide Christi daretur cre-
dentibus, id est, ex gratia per fidem orantem
impetrata. Hæc enim abundantia peccato-
rum & conclusio sub peccatis, hæc ira com-
minatio peccatorem de infirmitate convictum
atque confusum, adiutorium gratiæ Dei compellit
poscere. Tantum ergo abest ut gratia sufficiens
implendi legem, adesse accipientibus legem, ut
è contrario juxta doctrinam Apostolicam ab
Augustino propalata, directè repugnet
præcipuo scopo legis, Deiq; occultissimam &
sapientissimam & misericordissimam intencionem
subveniendi humanæ imbecillitati, san-
andæque superbiæ funditus interimeret. Fa-
ctum est enim à Deo poscere, quod jam con-
cessum habes in tua potestate, juxta illud Au-
gustini ex fundo veritatis haustum: Quid stul-
tius quam orare ut facias, quod in potestate habes?
Quid enim is poscat implendi præcepti vires,
qui jam sufficientes accepit? Quomodo præ-
varicando agnoverit infirmitatem suam, qui
sufficiens adesse sibi sentit adiutorium? Si
enim non implet quod præcipitur, quid de
viribus suis satagat aut conqueratur, quas jam
in adiutorio dato sufficientes habet? Vult
enim implere, & lex implebitur, ubi nihil
eum nisi voluntas non potestas deficit. Si au-
tem hæc ab Augustini & Apostoli doctrinæ, &
à regula Ecclesiasticæ veritatis remotissima
sunt,

Hinc ergo tanquam ex vera genuinaque
causa proficiscitur, quod Augustinus de gra-
tia & lege contrario prorsus modo disserat,
atque Scholastici recentiores. Hi enim nihil
majori sollicitudine satagunt, quam ut ijs qui
per præceptum aut legem Dei aliquid sub pœ-
na perditionis facere compelluntur, gratiam
sufficientem tribuant, qua lex ab eis absque
reatu prævaricationis possit impleri, ne alio-
quin in Deum potius quam in prævaricantes
culpa revertatur: quo timore adducti libera-
tionem gratiæ sufficientis ad infideles omnes,
maximè quibus fertur lex, imò ad obduratos
excecatosque diffundunt. Augustinus dire-
ctè contrario, quasi de industria laborasset
ut illas opiniones interimeret, legem & præ-

Vide fufè di-
ctat lib. 1. de
gratia Chri-
sti Salvato-
ris c. 11. 12.
13. & 14.

Lib. 2. ope-
ratur; ut ad iram evadendam Dei gratia requiratur,
ut inquit Augustinus, & ante Augustinum
Apostolus: Conclusit scriptura (legis) omnia sub
peccato, ut promissio ex fide Christi daretur cre-
dentibus, id est, ex gratia per fidem orantem
impetrata. Hæc enim abundantia peccato-
rum & conclusio sub peccatis, hæc ira com-
minatio peccatorem de infirmitate convictum
atque confusum, adiutorium gratiæ Dei compellit
poscere. Tantum ergo abest ut gratia sufficiens
implendi legem, adesse accipientibus legem, ut
è contrario juxta doctrinam Apostolicam ab
Augustino propalata, directè repugnet
præcipuo scopo legis, Deiq; occultissimam &
sapientissimam & misericordissimam intencionem
subveniendi humanæ imbecillitati, san-
andæque superbiæ funditus interimeret. Fa-
ctum est enim à Deo poscere, quod jam con-
cessum habes in tua potestate, juxta illud Au-
gustini ex fundo veritatis haustum: Quid stul-
tius quam orare ut facias, quod in potestate habes?
Quid enim is poscat implendi præcepti vires,
qui jam sufficientes accepit? Quomodo præ-
varicando agnoverit infirmitatem suam, qui
sufficiens adesse sibi sentit adiutorium? Si
enim non implet quod præcipitur, quid de
viribus suis satagat aut conqueratur, quas jam
in adiutorio dato sufficientes habet? Vult
enim implere, & lex implebitur, ubi nihil
eum nisi voluntas non potestas deficit. Si au-
tem hæc ab Augustini & Apostoli doctrinæ, &
à regula Ecclesiasticæ veritatis remotissima
sunt,

Augustinus
ibid. f. 437.

Lib. de nar.
& grat. c. 18.

Ibid., c. 15. sunt, juxta quas præcepto facere commovemur, quod conantes & nostris viribus non valentes, adiutorum divinum precemur; profectò falsum est ijs quibus datur præceptum, aut lex hoc ipso

gratiam adesse sufficientem, qua lex impletur, cum ideò potius lex deat, ut gratia ad implendum sufficiens requiratur.

CAPVT QVINTVM.

Iudæis lex data est, & Christianis plurimis præcepta dantur sine ulla gratia sufficiente aut adjuvante. Probatur hoc multis modis, & ostenditur illam gratiam repugnasse scopo legis.

QUOD si quis adhuc fortè in ista sancti Augustini vel mea ratiocinatione vacillaverit, nec facile generali istâ ratione induci possit, ut multis legem jubentem sine gratiæ adjutorio datam esse, & etiamnum dari credat, claris Augustini testimonijs persuadendus est. Hoc enim imprimis probat, quod creberrimè docet, legem, præcepta, doctrinam sine gratia, non tantum nihil juvare, sed prævaricationis reum facere: Litteram, si sine Spiritu adjuvante fuerit, non tantum nihil prodesse, sed etiam occidere. Sic enim loquitur in Epistola ad Vitalem: *Quam doctrinam, qui audiunt & legunt sine gratia Dei, peiores eius efficiuntur mimici. Et iterum ibidem: Lex Dei atque doctrina, quamvis sancta & iusta & bona, tamen occidit, si non vivificat Spiritus. Et in libro de Spiritu & littera: Sed ubi sanctus non adjuvat Spiritus inspirans pro concupiscentia mala concupiscentiam bonam, profecto illa lex quamvis bona auget prohibendo desiderium malum &c. Et hoc est, quod fallit peccatum per mandatum, & per illud occidit, cum accedit etiam prævaricatio. Et inferius paucis interpositis: Legi littera quæ docet non esse peccandum, si Spiritus vivificans desit, occidit: Sicut enim facit peccatum potius quam cavere, & ideò magis augetur quam minui, quia mala concupiscentia etiam prævaricatio legis accedit. Et iterum post multa; quibus rem istam ex professo probaverat: Apparet igitur littera vetustatem, si desit vivitas Spiritus, reos facere potius cognitione peccati, quam liberare à peccato &c. Non quia lex malum est, sed quia mandatum bonum habet in littera demonstrante, non in adjuvante Spiritu. Et in libro de gratia Christi: Cum ad hoc potius valeat legi agnitio, si gratia desit opitulatio, ut fiat mandati prævaricatio &c. Ac per hoc usque adeo aliud est lex, aliud gratia, ut lex non solum nihil proficit, verum etiam plurimum obstat nisi adjuvet gratia. Et hæc ostendatur legi utilitas, quoniam quos facit prævaricationis reos, cogit confugere ad gratiam liberandos, & ut concupiscentias malas superent adjuvandos. Iubet enim magis quam iuvat, docet morbum esse non sanat, imò ab eo potius quod non sanatur, augetur, ut attentius & sollicitius gratia medicina queratur. Et in libro de gratia & libero arbitrio, cum commemorasset legem dicere, non vinci à malo, mox adjungit: Quod tamen ut fiat, adjuvat gratia; quæ NISI ADJUVERIT nihil lex erit nisi virtus peccati. Augetur enim concupiscentia & majores vires accipit lege prohibente, NISI ADJUVET SPIRITVS GRATIÆ. Et adhauc inferius: Per legem cognitio pec-*

cati. Cognitio non consumptio. Quando autem cognoscit homo peccatum, si non adjuvat gratia ut cognitum caveatur, sine dabo lex iram operatur. Et in operibus ad verus Iulianum: A concupiscentia quoscumque illexerit vitia petriantur maiore impetu, cum lege prohibentis si gratia non iuvantur. Cujusmodi testimonia tam dense in Augustini scriptis occurrunt, ut ijs congregandis moles in librum crederet. Quid verò ista omnia sibi voluit, si juxta recentiorum placita, Lex sine sufficienti gratia dari aut esse non potest? An Augustinus de metaphisica speculatione ac præcisione, hoc est, de speculativa hypotheticæ propositionis veritate dispartat, quæ nunquam accidere potest, an verò de casu, quem Paulus Apostolus, cujus doctrinam exponendo tradit, in Iudæis & quotidianâ conversatione locum habuisse cernebat? Rem enim istam tanquam experientia quotidianâ comprobata & notam, ad memoriam duntaxat Augustinus revocat. Quod satis significavit quando dixit: Agnoscamus gratiam, quæ facit prædesse doctrinam: quæ gratia si desit videtur etiam obesse doctrinam. Quod exemplo discipulorum quorundam, qui in ejus doctrina sunt scandalizati, probat. Vnde etiam cum docuisset, quod scientia legis sine gratia Spiritus operatur in homine omnem concupiscentiam, hoc ipsam continuò exemplo Apostoli nondum sub gratia constituti, probat: Peccatum enim, inquit Apostolus, non cognovi nisi per legem, occasione autem acceptâ peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Nempe quando sine gratia Spiritus, legem acceperat. Et verò illa mali desiderij inflammatio, ille prævaricationis accessus, illa peccati virtus, illa iræ operatio, ille major cupiditatis impetus, & hujusmodi quæ sanctus Doctor deficiente gratiæ adjutorio sequi tam sollicitè docet, ostendunt profectò, non ex hypothese quæ nunquam accidit, Augustinum loqui, sed ea commemorare mala, quæ reipsa in hominibus quotidie accidunt, & quæ reipsa olim in Iudæis atque alijs contigerunt.

Hoc ipsum itaque secundo probat, quod fecerit locis perspicue tradit, reipsa homines gratiæ adjutorio, quod ad implendam legem necessarium est, caruisse, ideòque sevientem concupiscentiâ non nisi sub prævaricatione jacuisse reos. Hoc est enim, illam hypotheticam propositionem, quæ sæpè dixit, si littera est sine Spiritu, si lex est sine gratia

Handwritten marginal note: ADVANTAGE

Epist., 107.

Lib. de Spir. & *litt.*, c. 4.

Ibid., c. 5.

Cap., 15.

Lib. de grat. Christi., 8.

Lib. de grat. & lib. arb. cap. 4.

Ibid., c. 15.

Lib., 2. m.

Impet., 3.

Epist.

Impet.

Impet.